

Список використаних джерел:

1. Докучаєва В.В. Проектування інноваційних педагогічних систем у сучасному освітньому просторі : [Монографія] / В.В. Докучаєва. – Луганськ, 2005. – 299 с.
2. Метод проектів [Електронний ресурс] <https://www.slideshare.net/Verohi4ka/metod-proektiv>.

НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ В УМОВАХ ШКІЛЬНОЇ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОЇ ДІЛЯНКИ

Улько А.В.
(Полтава, Україна)

Науковий керівник – Оніпко В.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Наукове дослідження учнів сприяє пошуку оптимальних шляхів зацікавлення учнів навчанням, підвищенню їх розумової активності, спонуканню до творчості, вихованню дитини як життєво й соціально компетентної особистості, здатної здійснювати самостійний вибір і приймати відповідальні рішення в різноманітних життєвих ситуаціях, виробленню вмінь практичного і творчого застосування здобутих знань. У процесі науково-дослідницької діяльності створюються умови для формування дослідницьких компетентностей школярів, які охоплюють не лише відповідні знання та елементарні дослідницькі уміння, а й внутрішню потребу дітей у дослідницькій діяльності [1].

Важливим засобом поєднання навчання з продуктивною працею і підготовкою учнів середньої школи до життя служить дослідницька робота в умовах шкільної навчально-дослідної ділянки. Шкільний ділянка – лабораторія під відкритим небом для проведення навчальних та практичних занять, передбачених програмами з природознавства, біології, трудового навчання; В сучасних закладах освіти, на навчально-дослідна функціонує з метою засвоєння знань, формування вмінь і навичок, організації позакласної, юннатівської, дослідницької, природоохоронної роботи, продуктивної праці учнів. Дослідницька робота на пришкольній ділянці є засобом пізнання закономірностей природи. одним з найефективніших напрямів поєднання теоретичних знань з виробничою практикою та новітніми технологіями. має забезпечувати оволодіння учнями теоретичних і практичних знань і умінь з основ біології, екології, сільського виробництва; виховання в учнів глибокого інтересу і любові до вивчення біології та праці; створення оптимальних умов для задоволення різнобічних інтересів учнів, розвитку їхніх здібностей, обдарованості і творчого мислення, самореалізації особистості; орієнтацію учнів на вибір професії тощо.

Від правильного вибору дослідної ділянки в значній мірі залежить успіх досліду та цінність результатів. Робота на навчально-дослідній ділянці великою мірою залежить від методично правильно закладених і проведених дослідів, об'єктивної оцінки одержаних даних [2]. Увесь процес дослідництва складається з підготовки до проведення дослідів і виконання дослідницької роботи. Правильно організована праця учнів із дослідництва, навчання їх у процесі цієї праці можливі тільки за умови складання добре продуманого навчально-виховного плану [3]. Перед тим, як складати план дослідження, потрібно проаналізувати роботу, виконану на шкільній ділянці за минулий рік, і визначити види праці й тематику досліджень на новий навчальний рік та послідовність їх виконання; забезпечити зв'язок навчання з продуктивною працею, залучити фахівців і майстрів виробництва тощо. План роботи навчально-дослідної ділянки має відображати: основні завдання до робіт на ділянці з урахуванням усіх її частин та відділів; організацію

земельної площі (дається коротка характеристика ділянки, наводяться дані про ґрунт, умови зволоження, освітлення тощо) та передбачає наступні записи: організацію роботи на ділянці в навчальний період і під час літніх канікул (окремо по класах), перелік необхідного знаряддя та обладнання, потребу в посівному та садивному матеріалі, у добривах (або кормах для тварин), зв'язок з районним агропромисловим об'єднанням, науково-дослідним закладом (станцією, інститутом), облік роботи учнів за програмою з трудового навчання, використання в навчальній та гуртковій роботі результатів дослідної роботи на ділянці [4].

Особливо сприяють розвиткові інтересу до дослідницької роботи різноманітні практичні, лабораторні роботи, досліди з рослинами і тваринами, які дають порівняно швидкі результати (рання вигонка рослин, робота із скоростиглими сортами рослин, робота в парниках, в оранжереях, у теплиці); робота з дрібними тваринами – шовкопрядами, курчатами, кролями; показ і вивчення явищ, об'єктів в їх русі і розвитку; жвава цікава розповідь, доповіді учнів і читання коротких захоплюючих уривків художньої або науково-популярної літератури, робота з мікроскопом, виготовлення саморобних наочних посібників; наявність у роботі нового або елементів нового; ознайомлення з досягненнями сільськогосподарської науки, передовим досвідом, новими об'єктами для вивчення.

Отже, навчально-дослідницька діяльність у процесі вивчення біології не лише активізує навчальну діяльність учнів, а й мотивує до пізнання навколишнього світу й себе як невід'ємної її частини, розвиває творчі здібності, логічне мислення. Завдяки навчально-дослідній діяльності учні розширюють своє уявлення про світ, оволодівали основними формами пізнання, засобами диференціації, зокрема причинно-наслідковими і часовими відношеннями, відточували елементарні навичками проведення досліджень.

Список використаних джерел:

1. Троїцький М. Науково-дослідницька діяльність учнів у позашкільному закладі освіти / М. Троїцький // Рідна школа. – 2008. – №7-8. – С. 79–80.
2. Бугай О.В., Кириченко В.Т. Залучення школярів до науково-дослідницької роботи з біології. Робота з обдарованими учнями. – Харків: Видавнича група «Основа», 2006. – № 5. – С. 20–21.
3. Вербицький В. Дослідницька робота з біології і сільського господарства в школах і позашкільних навчальних закладах: історія і сьогодення / В. Вербицький // Рідна школа. – 2008. – №7-8. – С. 3–7.
4. Шулдик В.І. Навчально-польова практика з методики біології: навч.-метод. посібник / В.І. Шулдик. – Умань: ПП Жовтий, 2013. – 244 с.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ УМІНЬ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ХІМІЇ

Урізченко А.С.
(Полтава, Україна)

Одним із шляхів реалізації завдань формувального етапу експерименту є упровадження педагогічних умов, від яких залежить успішність формування умінь проведення навчального хімічного експерименту.

У педагогіці поняття «умови» вивчалось багатьма вченими і не має однозначного трактування. Значний внесок у визначення поняття зробили В.І. Андреев, В.О. Беліков, А.Я. Найн, А.В. Хуторський, А.В. Литвин, Н.М. Яковлева та багато інших.

У науковій літературі існують різні трактування поняття «умова». Це поняття визначають як: умова – чинник, умова – обставина, умова – фактор.